

Richard Hunter, 'Those who do not know the sea ...'

1

(από Γρηγόρη Σουρπαντζή, 65 χρονών, από το χωριό Ραζντόλογιε)

Έχου ταΐφά, μάνα έχου, ίχα ινέκα, χουρίχτα, έχου ένα πιδί, το πιδίμ εσ δίγια κουρίτσά. Αδό σου χουρίου μας ας του μισού πολλά ρουμεί εν. Σίμουρου αδό εν κουρέσ'. Ζνάτς'ιτ τακ. Απάνου νεν κουρέσ'. Σουρεύουν καπί'α, παίρνουν αρνίθα, πρόβατα τ'ι κάγουν κουρέσ'. Δούγουν πριζ. Τρία νουμάτ να νικάς, να πουλιμίζ, πέρις πρόβατου. Γιορτάζουμ Πάσχα, τα Φώτα, των Βαΐων, τα Κάλαντα. Βάλουμ χουντρό τραπέζ, σάγνουμ πρόβατου, σουρπά κάγουμ. Σι έρκισιν τος έρκιτι, κάθιτιν τρόι.

Έχω οικογένεια, μάνα, είχα και γυναίκα, χώρισα, έχω ένα παιδί, έχει δύο κόρες. Εδώ στο χωριό μας οι περισσότεροι είναι Ρωμαίοι, δηλαδή Έλληνες. Σήμερα εδώ είναι κουρές (αγώνες πάλης). Λοιπόν έτσι αρχίζει. Στο πάνω χωριό θα είναι κουρές. Μαζεύουν λεφτά, αγοράζουν κότες, πρόβατα και οργανώνουν αγώνες πάλης. Δίνουν βραβεία. Αν νικήσεις τρία άτομα, κερδίζεις ένα πρόβατο. Γιορτάζουμε το Πάσχα, των Βαΐων, τα Φώτα, τα κάλαντα. Στη γιορτή στρώνουμε μεγάλο τραπέζι, σφάζουμε πρόβατο, φτιάχνουμε σορπά (σουπά). Εσύ έρχεσαι, άλλος έρχεται, κάθεται τρώει.

2

ἄ βάλε τοι Μοῦσαι σὰ χαρίσια, κάμμορε νύμφη
Οινάνθη, παίδων ἐπὶ γούνασι σείο τεθέντων
φωνήσαι λοχίης τε καλὸν νόμον Εἰλειθυίης,
μητρὶ τεῆι καὶ πατρὶ κεχαρμένα δῶρα πόσει τε. 5
νῦν δὲ σὺ μὲν κρουεραῖσιν ἐπὶ ψαμάθοισιν ἰαύεις
Κωκυτοῦ κελάδοντος ἀνὰ δρόσον, οὐδέ σ' ἐγείρει
ἀνεαῆς κελάδημα φίλης ὀπός, ὡτέ σε μήτηρ
ᾠρνις ὄκως γεγόηκε, σὺ δὲ λίθος οὐδὲν ἀκούεις,
ἀλλὰ μελανδίναί σε περὶ ῥόες Ὠκεανοῖο 10
εἰλεῦνται, ψυχαὶ δὲ καταχθονίων ἀλιβάντων
σμερδαλέον βρομέουσι, σὺ δὲ θρόον οὐχὶ τοκήων,
οὐ πόσιος νενόηκας, ἐπεὶ πῖες ἄ Στύγα Λήθης.
τίς μακάρων νόμος οὗτος †ΙΜΑΝΣΡΕΣΗΕΝΥΚΩΡΧΗ†
οὐχὶ κακαὶ θνήσκουσι προμοιρίες, οὐχὶ τοκήων 15
οὐτιδανῶν, ἀλλ' εἴ τις ἀριπρεπὲς εἶδος ἔχουσα
ἢ γένος; ἢ ῥα τόδ' ἐσθλὸν ἐτήτυμον ἀνδράσι Πυθῶ,
χρύσειον ὅτι γένεθλον ἐς Αἴδα πρῶτον ὀδεύειν.

GVI 1684

Ah, would that the Muses, ill-fated bride Oinante, had sung songs of thanksgiving for you, as children were placed on your knees, and also the lovely song of Eileithyia who helps in childbirth, welcome gifts for your mother and father and husband. But, as it is, you sleep on the chill sands by the waters of the crashing Kokytos, and you are not woken by the perpetual sound of the dear voice with which your mother laments for you like a bird; you, a stone, hear nothing. Around you the dark-swirling streams of Ocean roll, and the spirits of the dead beneath the earth roar terribly, but you know nothing of the wailing of your parents or of your husband, since you have drunk, alas, from the Styx of Forgetfulness. What law of the blessed gods ... not bad women die before their time, nor women of parents who are nobodies, but anyone who has outstanding beauty and family? This indeed is a true saying for men, Pytho, that any golden offspring is the first to travel to Hades.

αὐτὰρ ἐπὶ μνηστήρας ἐνὶ μεγάροισι τεοῖσι
 κτεινῆς ἢ δόλω ἢ ἀμφαδὸν ὄξει χαλκῷ, (120)
 ἔρχεσθαι δὴ ἔπειτα, λαβὼν εὐήρες ἔρετμόν,
 εἰς ὃ κε τοὺς ἀφίκηαι, οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
 ἀνέρες οὐδέ θ' ἄλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσιν·
 οὐδ' ἄρα τοὶ ἴσασι νέας φοινικοπαρήους,
 οὐδ' εὐήρε' ἔρετμά, τά τε περὰ νηυσὶ πέλονται. (125)
 σῆμα δέ τοι ἐρέω μάλ' ἀριφραδές, οὐδέ σε λήσει·
 ὀππότε κεν δὴ τοι ξυμβλήμενος ἄλλος ὀδίτης
 φήη ἀθηρηλοιγὸν ἔχειν ἀνά φαιδίμῳ ὤμῳ,
 καὶ τότε δὴ γαίη πῆξας εὐήρες ἔρετμόν,
 ἔρξας ἱερὰ καλὰ Ποσειδάωνι ἄνακτι, (130)
 ἄρνειὸν ταύρόν τε συὼν τ' ἐπιβήτορα κάπρον,
 οἴκαδ' ἀποστείχειν ἔρδειν θ' ἱερὰς ἐκατόμβας
 ἀθανάτοισι θεοῖσι, τοὶ οὐρανὸν εὐρὺν ἔχουσι,
 πᾶσι μάλ' ἐξείης. θάνατος δέ τοι ἐξ ἁλὸς αὐτῷ
 ἀβληχρὸς μάλα τοῖος ἐλεύσεται, ὅς κέ σε πέφνη (135)
 γήρα ὑπο λιπαρῷ ἀρημένον· ἀμφὶ δὲ λαοὶ
 ὄλβιοι ἔσσονται. τὰ δέ τοι νημερτέα εἶρω.'

Homer, *Odyssey* 11.119-37

'But when you have slain the suitors in your halls, whether by guile or openly with the sharp sword, then go abroad, taking a shapely oar, until you come to men that know nothing of the sea and eat their food unmixed with salt, who in fact know nothing of ships with ruddy cheeks, or of shapely oars, which are a vessel's wings. And I will tell you a most certain sign, which will not escape you: when another wayfarer, on meeting you, shall say that you have a winnowing fan on your stout shoulder, then fix in the earth your shapely oar and make handsome offerings to the lord Poseidon—a ram, and a bull, and a boar that mates with sows—and depart for your home and offer sacred hecatombs to the immortal gods who hold broad heaven, to each one in due order. And death shall come to you yourself away from the sea, the gentlest imaginable, that shall lay you low when you are overcome with sleek old age, and your people shall be dwelling in prosperity around you. This is the truth that I tell you.'